

Siretorp RAÄ 65

RAÄ 65, 109,110,112,121 Mjällby socken

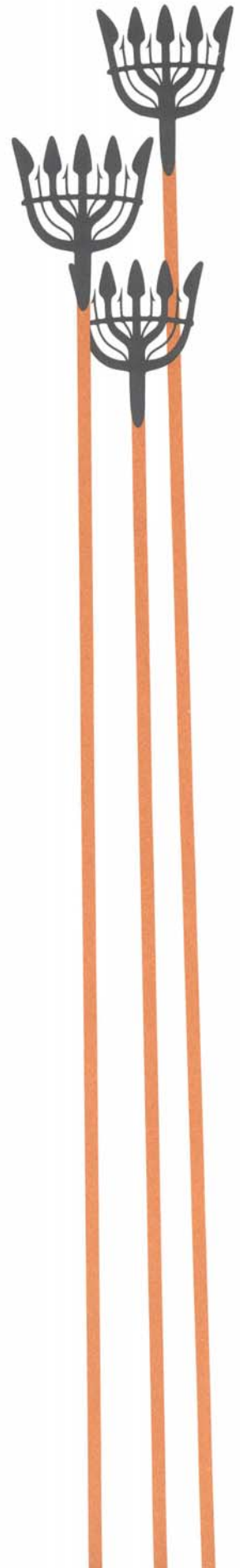
Siretorp 5:5 och 3:33

Sölvesborgs kommun, Blekinge län

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2011:21
Johan Åstrand

Sammanfattning

Inför en planerad utbyggnad av villatomter inom fastigheterna Siretorp 3:33 och 5:5 har Blekinge museum, i samarbete med Smålands museum/Kulturparken Småland utfört en särskild utredning.

Utredningsområdet gränsar till den sedan tidigare kända stenåldersboplatsen RAÄ 65.

Vid utredningen togs sökschakt upp inom området. Tidigare har vissa mindre, arkeologiska insatser gjorts inom området i samband med att lade ned en VA-ledning. Vid utredningen kunde man, liksom vid de föregående insatserna, konstatera att det fanns bevarade boplatslämningar inom områdets västra del. I flera av schakten fanns ett tunt fyndförande lager under matjorden som i skiftande grad var påverkat av odling. Inom två av schakten fanns även motsvarande fyndförande lager bevarat intakt under ett odlingslager. Lagret hade här några decimeters tjocklek och innehöll rikligt med flinta. Flera boplatсанläggningar fanns även med anknytning till denna nivå. Boplatslämningarna låg på en nivå mellan ungefär 6,5 och 7 m ö h. Lämningarna bör betraktas som en fortsättning av boplatsen RAÄ 65.

Inom utredningsområdets västra del fanns ett transgressionslager som bestod av sand som förmodligen avsatts av littorinahavet. Det nämnda fyndförande lagret fanns på en äldre markyta som låg ovanpå detta sandlager. Under transgressionslagret kunde man i en sektion urskilja en äldre markyta som bör vara från mesolitisk tid. Detta innebär att området har en sammansatt stratigrafi där lämningar från olika tidsperioder kan förekomma på olika nivåer. Utredningsområdets nordvästra hörn har legat inom Siretorps gamla bytomt, RAÄ 121. I ett av schakten påträffades här ett tunt kulturlager som bör ha anknytning till den historiska bebyggelsen.

Boplatsen RAÄ 65 i Mjällby socken är en av flera mindre stenåldersboplatser som ligger i nära anslutning till den stora Siretorpsboplatsen, RAÄ 61. Mycket lite är känt omkring vad dessa kringliggande boplatser representerar och hur de står i förhållande till den större boplatsen. Det faktum att det inom det aktuella området förekom ytor med intakta fyndrika boplatslager är därför av stort intresse. Eventuella vidare undersökningar inom området skulle kunna bidra till ny, väsentlig kunskap om boplatskomplexet vid Siretorp i sin helhet. En preliminär bedömning är därför att lämningarna har en hög kunskapspotential. Vid en fortsatt exploatering föreslås därför att en arkeologisk förundersökning utförs i områdets västra del.

Inledning

Siretorp är klassisk mark inom nordisk stenåldersarkeologi genom de undersökningar som gjordes här av Axel Bagge och Knut Kjellmark (Bagge & Kjellmark 1939). Många av de tankar som funnits omkring den yngre stenålderns materiella kulturer har formats och debatterats med utgångspunkt från Siretorpsundersökningarna. Även dagens bild av stenålderns kulturmiljöer på Listerlandet grundar sig till stor del fortfarande på de grävningar och inventeringar av boplatsspår som utfördes under 1910- till 30-talen. Ett antal mindre undersökningar under senare år har dock tillfört ny kunskap och större pågående arkeologiska projekt på Listerlandet kommer att ge utgångspunkt för en ny forskning inom detta äldre forskningsfält. I Bagges och Kjellmarks rapport redogörs inte enbart utgrävningsresultat utan även för utbredningen av ett stort antal omkringliggande stenåldersboplatser som inte undersökts. Dessa tidigt upptäckta stenåldersboplatser ingår i fornminnesregistret men förhållandevis lite är känt om vad de egentligen innehåller. RAÄ 65 är en av dessa boplatser.

Två mindre arkeologiska insatser gjordes inom det aktuella utredningsområdet under 2010 i samband med att man lade ned nya VA-ledningar. Vid en utredning med en efterföljande förundersökning kunde man konstatera att det inom delar av ledningsträckningen fanns partier fyndförande lager samt några boplatzanläggningar under matjorden (Svensson & Åstrand 2010).

Det aktuella området planeras idag för villabebyggelse och med anledning av detta har Länsstyrelsen ombett Blekinge museum att utföra en arkeologisk utredning. Denna har utförts i

Fig. 1: Utredningsområdet markerat med en stjärna markerat på Översiktskartan.

samarbete med Smålands museum. Fältarbetet gjordes den 26 till 27/10 2011. Projektledare var Johan Åstrand som utförde fältarbetet tillsammans med Carl Persson och Sandra Lundholm. Utredningen har bekostats av markägarna där Birgitta Johansson varit kontaktperson.

Landskap, topografi och fornlämningar

Utredningsområdet är beläget fågelvägen två kilometer sydost om Sölvesborgs tätort, på den östra sidan av Sölvesborgsviken. Utredningen berörde fastigheterna Siretorp 3:33 och 5:5 och området är beläget på den flacka höjdrygg som sträcker sig genom hela Siretorpsområdet i nordsydlig riktning. Platsen utgörs idag av åkermark på den västra sidan av Sandviksvägen och sträcker sig fram till den tallskog med bebyggelse där boplatsen RAA 65 är belägen. Utredningsområdet delas i två delar av en stenmur som löper i östvästlig riktning. Marken utgörs av sandig till grusig morän med inslag av sten men det finns även partier med enbart sand och silt. Terrängen är förhållandevis flack och ligger mellan 7 och 9 m ö h. Under framför allt littorinatid har området utgjort en strandnära miljö. Strandlinjen ligger idag ca 500 meter väster om utredningsområdet.

Fig. 2: Översikt av utredningsområdet med omgivande fornlämningar. Underlag från fastighetskartan

Som tidigare nämnts är trakten känd för sina stenålderslämningar av vilka den mest utmärkande är boplatserna vid Sandviken, RAÄ 61, belägen en kilometer sydöst om förundersökningsområdet. Siretorpsområdet har genom de utgrävningar som utfördes under början av 1900-talet varit av stor betydelse för nordisk stenåldersforskning (Bagge & Kjellmark 1939). Efter det att Siretorpspublikationen utkom har under åren ett antal mindre forskningsundersökningar och små exploateringsgrävningar gjorts. En stor del av boplatserna är idag belägna i områden med fritidsbebyggelse. En sammanställning av de arkeologiska undersökningar i Siretorpsområdet har gjorts av Mikael Henriksson (2004a). Efter att förhållandevis lite hänt angående stenåldersforskningen på Listerlandet under ett antal decennier pågår för närvarande två mer omfattande arkeologiska projekt som kommer att ge nya inblickar. Ett av dessa berör området vid Ljungaviken öster om Sölvesborgsviken där boplatser från mesolitisk och neolitisk tid berörs då man anlägger nya bostadsområden (Kjällquist 2010). Det andra projektet är de omfattande undersökningar som nyligen slutförts inför en ny dragning av väg E22 mellan Sölve och Stensås och som har berört stora områden med stenålderslämningar längs den utdikade sjön Vesans strandlinjer (Rudebeck m fl 2010).

Fig. 3: Boplatserna i Siretorpsområdet såsom de är markerade i Kjellmark & Bagge 1939. Boplats nr 12 motsvarar RAÄ 65. Lägga märke till den markerade fem-meterskurvan som visar den tidigare halvön.

Utredningsområdet ligger invid den östra kanten av den registrerade boplatserna RAÄ 65. Denna har varit känd sedan länge och finns med i Siretorpspublikationen med beteckningen boplats nr 12 (Bagge & Kjellmark 1939:16, 161). På Historiska museet finns ett fragment av en slipad flintyxa som är funnen inom boplatserna (SHM 18471:3). RAÄ 65 är en av flera mindre boplatser som ligger ovanför fem-meterskurvan och som följer det som tidigare varit ett utskjutande näs (se figur 2). Eftersom dessa mindre boplatser sällan berörs av arkeologiska undersökningar är deras karaktär och förhållande till den större boplatserna vid Sandviken okända. Vissa lämningar har sedan tidigare

Fig. 4: Utredningsområdets västra del, där boplatslämningar påträffades, utgjordes av en lång västslutning. Norra åkern från NV.

påträffats inom boplaten RAÄ 64, belägen söder om det aktuella området, men i övrigt är det oklart vad dessa omfattande boplatstyror innehåller (Henriksson 2004b). Då det gäller begränsningen för RAÄ 65, liksom för många av de närbelägna boplatsernas, så utgår den aktuella begränsningen från den förhållandevis grova inprickning på Generalstabskartan som finns i Siretorpsboken. Man bör därför se begränsningen som ungefärlig.

De arkeologiska arbeten som tidigare utförts inom delar av utredningsområdet gjordes i samband med att man lade ned nya VA-ledningar 2010. Vid den inledande utredningen påträffades flintor samt en möjlig boplatсанläggning i den del av ledningsträckningen som låg söder om den stenmur som löper genom området (RAÄ 109, 110). Även i ledningsdragningsens västra del, intill den i FMIS markerade begränsningen för boplaten RAÄ 65, påträffades fynd och förmodade anläggningar. Med anledning av detta utfördes en förundersökning senare under samma år. Denna koncentrerades till den del av ledningsträckningen som låg närmast RAÄ 65, vilket motsvarar det aktuella utredningsområdets västra kant. Här togs två schakt togs upp med en sammanlagd längd av drygt 60 meter. I det södra schaktet påträffades ett fyndförande lager, som bör utgöra en del av RAÄ 65. Lagret, som var tunt, fanns direkt under ploglagret och har förmodligen till stor del blivit bortplöjt. En härdgrop av förhistorisk typ påträffades som kan höra samman med boplaten. Man kunde alltså konstatera att fornlämningsområdet fortsatte i åkermarken sydöst om RAÄ 65. Det norra schaktet präglades däremot av störningar och här saknades bevarade boplatslämningar. En orörd lagerföljd kunde dock konstateras i schaktets östra sida in mot det aktuella utredningsområdet. Även förekomsten av fynd i omrörda kontexter antydde att närbelägna boplatslämningar skulle kunna finnas bevarade.

Utredningsområdet berörs delvis av ytterligare en fornlämning nämligen Siretorps gamla bytomt, RAÄ 121. Av skifteskartorna framgår att bytomtens sydvästra hörn tangerar utredningsområdet i dess nordvästra del. Se nedan under avsnittet ”Historiska kartor”.

Syfte

Syftet med utredningen var att bedöma förekomsten av fornlämningar inom det aktuella området. Området gränsar som tidigare nämnts till stenåldersboplatsen RAÄ 65 och de arkeologiska arbetena inför dragningen av VA-ledningar genom området har understrukt att de under mark dolda lämningarna kan ha större utbredning än vad som tidigare varit känt. Utredningen syftade till att förse Länsstyrelsen med ett fördjupat kunskapsunderlag inför deras fortsatta hantering av det aktuella ärendet.

Fig. 5 och 6: Överst utsnitt ur 1799 års karta. Lägg märke till odlingsformerna i området söder om bytomten. Underst utsnitt ur karta från 1754 som översiktligt visar byns läge på gränsen till utmarken i söder. Röd rektangel visar ungefärligt läge för utredningsområdet.

Fig. 7: Utsnitt ur storskifteskartan från 1807. Även här syns rester av äldre odlingsformerna i området söder om bytomten. Röd rektangel visar ungefärligt läge för utredningsområdet.

Historiska kartor

Den äldsta kartan över området är en karta över den då gemensamma utmarken till Siretorp, Mörby och Istaby från 1754 (fig 6). Området runt Siretorps by visas dock ganska översiktligt. En mer detaljerad bild ger en inmätning av Siretorp och Mörby från 1799 (fig. 5). På denna, liksom på de senare skifteskartorna, kan man se att de flesta av byns tio gårdar låg orienterade i riktningen sydväst-nordost längs den äldre byvägen. Bebyggelsen bestod av helt eller delvis kringbyggda gårdar som alla låg på byvägens norra sida. Jämfört med dagens väg har den äldre vägen haft en västligare sträckning och passerat invid den bebyggelse som idag ligger omedelbart väster om utredningsområdet. Den äldre vägen har sedan korsat den nordvästra delen av utredningsområdet och böjt av mot öster. Byvägen delade sig här och en avtagsväg gick mot norr i riktning mot några gårdstomter som var belägna åt detta håll. De två gårdar som ligger närmast norr om utredningsområdet ligger i gamla lägen inom bytomten medan den gård som ligger nordöst om det aktuella området, öster om den nuvarande vägen, finns med först på lagaskifteskartan från 1843.

Vid en jämförelse med den äldre kartan från 1799, och även med storskifteskartan från 1807 (fig. 7), framgår att bytomtens sydvästligaste del legat inom utredningsområdets nordvästra hörn. Detta framgår även tydligt av laga skifteskartan där en trelängad gård ligger omedelbart söder om en nydragen gränslinje som motsvarar den körväg som utgör utredningsområdets gräns åt norr. På den sistnämnda kartan finns flera mindre hus markerade i vägens fortsättning åt sydväst. Förmodligen utgjorde dessa en slags utkantbebyggelse till byn. De hus som idag ligger omedelbart väster om

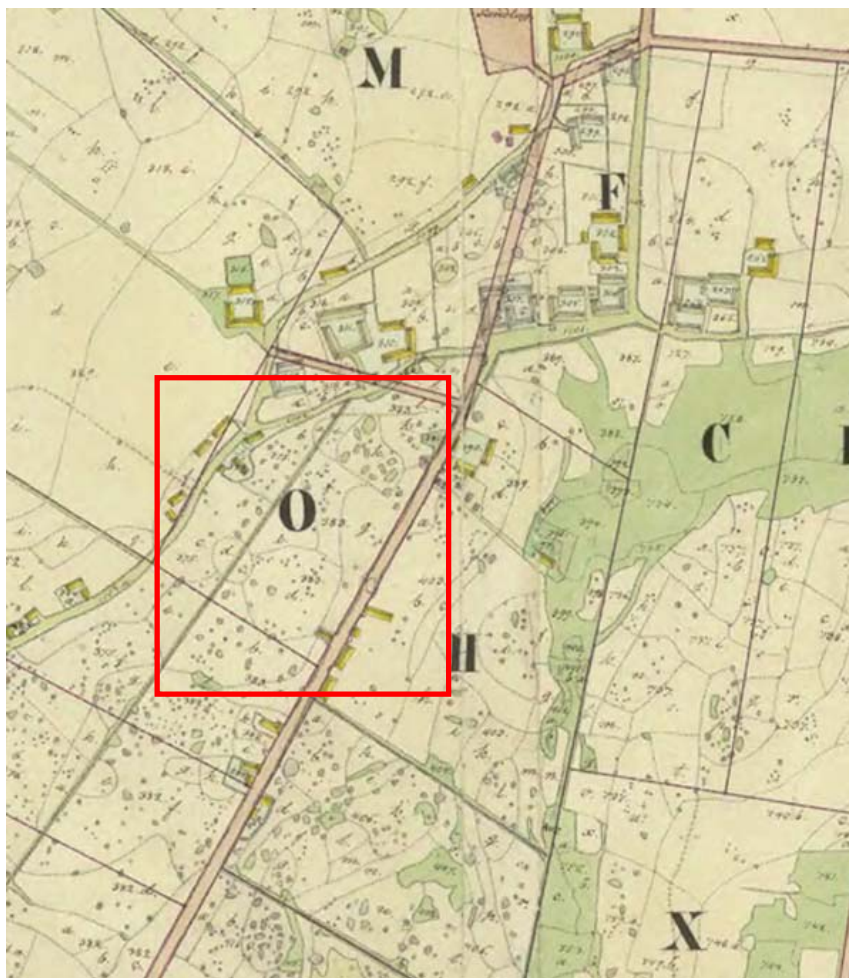

Fig. 8: Utsnitt ur laga skifteskartan från 1843. Röd rektangel visar ungefärligt läge för utredningsområdet.

utredningsområdet är en rest av denna bebyggelse och körvägen fram till husen har utgjort en del av den gamla byavägen.

På den tidiga utmarkskartan från 1754 kan man se att utmarken tog sin början direkt söder om byvägen vid Siretorps by och det aktuella området har därför legat på denna till byn mest närbelägna del av utmarken. På kartan anges dock översiktligt att det finns lyckor i området. Inmätningen från 1799 omfattar Siretorps och Mörbys åker, ängs och ”kastmarker”. Det aktuella området återges här detaljerat, förmodligen för att området innehållit lyckor och tillfälliga odlingar. På kartan kan man även se att en av byns vångar, Havsvången, ligger väster om byn, och direkt väster om utredningsområdet. Den del som ligger närmast intill om utredningsområdet har på kartan benämningen ”Sandarna” vilket säger något om markens karaktär. På storskifteskartan från 1807 kan man även se hur byns vångar var indelade i smala, tätliggande tegar. När lagaskifteskartan upprättades 1843 kallas utredningsområdets västra del för ”Lyckorna” (fig. 8). Marken i utredningsområdets västra del beskrivs som sandjord medan den i övrigt beskrivs som ”klappermylla”. Av båda skifteskartorna framgår att det fanns såväl odlingsrösen som större stenblock inom området. Framförallt är flera stora block markerade i områdets centrala del. Det

finns inte några synliga spår av dessa block idag men i omgivningen finns fortfarande flera liknande jättstenar bevarade.

En intressant företeelse på de äldre kartorna, 1799 års karta och storskifteskartan, är de odlingsspår i form av stenmurar eller stensträngar som finns markerade inom ett stort område som sträcker sig från bytomten i norr och söderut. Särskilt på den äldsta kartan framgår det att det rör sig om kringgårdade odlingsytor med ojämnt rektangulära former. Det är oklart om dessa åkerytor kan ha varit ett resultat av under lång tid utnyttjade lyckodlingar eller om det rör sig om spår av ett äldre fossilt åkersystem som föregått det medeltida systemet med tegskiftade vångar.

Metod

Utredningen utfördes som en sökschaktsgrävning där 24 schakt togs upp inom utredningsområdet. Schakten lades i östvästlig riktning eftersom detta följde topografin som präglades av en höjdrygg belägen i nord-sydlig riktning. I regel banades enbart matjordslagret bort så att den underliggande marknivån kunde rensas fram. Sammanlagt grävdes 460 löpmeter sökschakt med en sammanlagd yta av 550 m². Detta motsvarade ca 4,5% av utredningsområdets yta.

I fem av schakten grävdes även djupare partier, ned omkring till 1,5 meters djup, för att avgöra förekomsten av transgressionslager och underliggande marknivåer. Samtliga schakt grovrensades vid avbaningen med skyffel eller fyllhammare. Delar av schakt handrensades även med skärlev. I ett av schakten grävdes mindre partier av olika lagernivåer ut för att förstå stratigrafin och för att avgöra vad de olika nivåerna representerade. En profilritning med beskrivning upprättades för denna sektion. Ett antal anläggningar frilades och några av dem snittades även för att avgöra om dessa utgjorde boplatzlämningar eller inte. Utredningen var inriktad på att ge en snabb helhetsbild av fornlämningsförekomsten genom sökschaktsgrävningen. Detta fick dock kompletteras med den specifika studien av stratigrafin för att frågan om fyndens ursprung skulle gå att besvara.

En stor del av de fynd som påträffades i schakten togs tillvara vid utredningen och finns redovisade i fyndlistan. Lösfynd i matjorden vid sidan av schakten tillvaratogs däremot inte. En kort översiktlig registrering har gjorts av fyndmaterialet.

Samtliga schakt och anläggningar mättes in med totalstation. Utsättning av punkter gjordes med GPRS. Mätningarna gjordes i Sweref 99 TM. Utredningen är dokumenterad i Intrasis med undantag av fyndregistreringen, som av tidsskäl inte infördes i Intrasis.

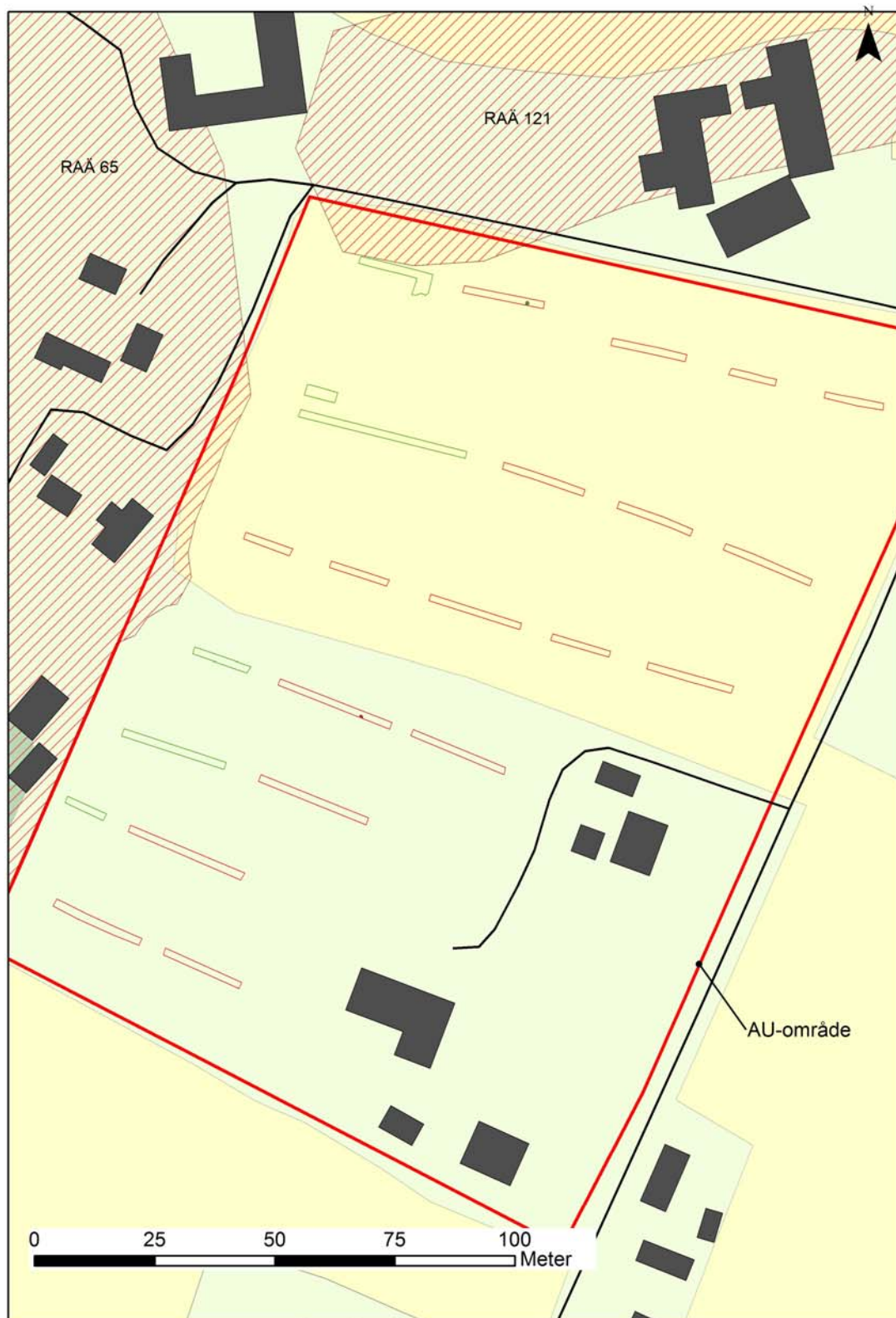

Fig. 9: Utredningsområdet med sökschakten markerade. I de schakt som markerats med grön linje förekom någon form av kulturlager.

Resultat

Fyndförande lager och stratigrafi

Lösfunnen flinta påträffades spridd i matjordslagret inom hela utredningsområdet. I områdets västra del fanns även bevarade fyndförande lager. I den östra delen föreföll det däremot som om eventuella lager antingen försvunnit genom bortodling eller att boplatsen upphört. I två schakt i den västra delen av det norra åkerstycket, schakt 1714 och västra delen av 1720 fanns intakta kulturlager med en tjocklek av 0,15 till 0,25 meter. Lagerbilden i det sistnämnda schaktet studerades närmare i en profil och stratigrafien kan sammanfattas som följande (originalritning finns bilagd i slutet av rapporten):

- Matjord/ploglager med spridd sten, 0,15-0,25 meter djupt (innehöll spridd lösfunnen flinta)
- Odlingslager med brun humös sand utan sten, 0,10-0,20 meter djupt (utan inslag av flinta)
- Mörkare brungrå något humös sand med inslag av sten och kol, riklig förekomst av flinta, 0,15-0,25 meter djupt
- Gråbrun sand med enstaka mindre stenar, transgressionslager, 0,20-0,35 meter djupt
- Svartbrunt lager med rostutfällningar, äldre markyta, 0,05-0,10 meter djup
- Vit/orangefärgad sand, orörd botten

Fig. 10: Sektion i schakt 1720 västra delen. Det fyndförande lagret utgör ett mörkare stråk med inslag av sten. Det mörka lagret nära botten är en äldre markyta övertäckt av littorinatransgressionen. Från sydväst.

Av lagerbilden framgår att ett fyndförande kulturlager i detta avsnitt har bevarats under ett odlingslager. I den dokumenterade sektionen ligger det fyndförande kulturlagret på ett nivå av ca 6,5-6,7 m ö h. Lagret stiger sedan åt öster och i den östra delen av schakt 1720 går det fyndförande laget upp i botten av ploglagret vid en nivå av omkring 7 m ö h. Lagret vilar på ett äldre transgressionslager som bör ha

uppkommit under littorinahavet. Den tydliga äldre markyta som kunde urskiljas under lagret av transgressionssand bör vara från mesolitiskt tid.. Denna äldre markyta fanns i sektionen på en nivå av ca 6,2 m ö h men verkade stiga mot öster.

Det fyndförande kulturlagret utmärkte sig genom sin något mörkare färg med inslag av kol, att det innehöll förhållandevis mycket sten och att förekomsten av flinta var betydligt större än i omgivande lager. Inom en ca 0,6 x 0,8 meter stor yta som handgrävdes påträffades ungefär 45 flintor. Kulturlagret kan antas höra till neolitikum eller senmesolitikum. Det fanns även ett antal anläggningar som hörde samman med kulturlagernivån. I den västra delen av schakt 1720 kunde ett stolphål och en härd urskiljas i sektionen och i schakt 1714 fanns en större ränna eller grop.

Fyndförande lager påträffades även i ytterligare ett antal schakt i utredningsområdets västra del (schakt 1720 östra delen, schakt 1808, 1812 och eventuellt 1824). Här fanns det fyndförande lagret partiellt bevarat direkt under ploglagret men var utsatt för påverkan av odling. Fyndförekomsten var dock påtagligt mycket högre än i den ovanliggande matjorden. I schakt 1720 kunde man se hur kulturlagret, som i den västra och lägsta delen var bevarat intakt under ett odlingslager, kom upp i botten av ploglagret i mitten av schaktet för att delvis vara bortplöjt i den östligaste delen av schaktet. Det fyndförande lagret var alltså delvis bevarat i områdets västra del. Hur mycket som har bevarats är förmodligen beroende av mikrotopografin i form av skyddande stenar, svackor och liknande. Samtliga schakt kunde av tidsskäl inte rensas med skärslev och det fyndförande lagret kan ha förekommit i fler schakt, eller delar av schakt, än vad som nämnts ovan. Det fyndförande lagret får i sin helhet betraktas som en del av stenåldersboplatsen RAÄ 65.

Schaktet 1697 som togs upp i utredningsområdets nordvästra hörn berörde en del av Siretorps gamla bytomt. Marken var här förhållandevis stengig men här fanns även ett tunt, 0,05 meter djupt, kulturlager av svartbrun, humös sandig silt. Lagret rensades fram i ytan. Synligt i lagret påträffades obränt ben samt en glasskärva av förmodligen äldre typ. Det påträffade lagret bör vara ett kulturlager från historisk tid med anknytning till den äldre bybebyggelsen.

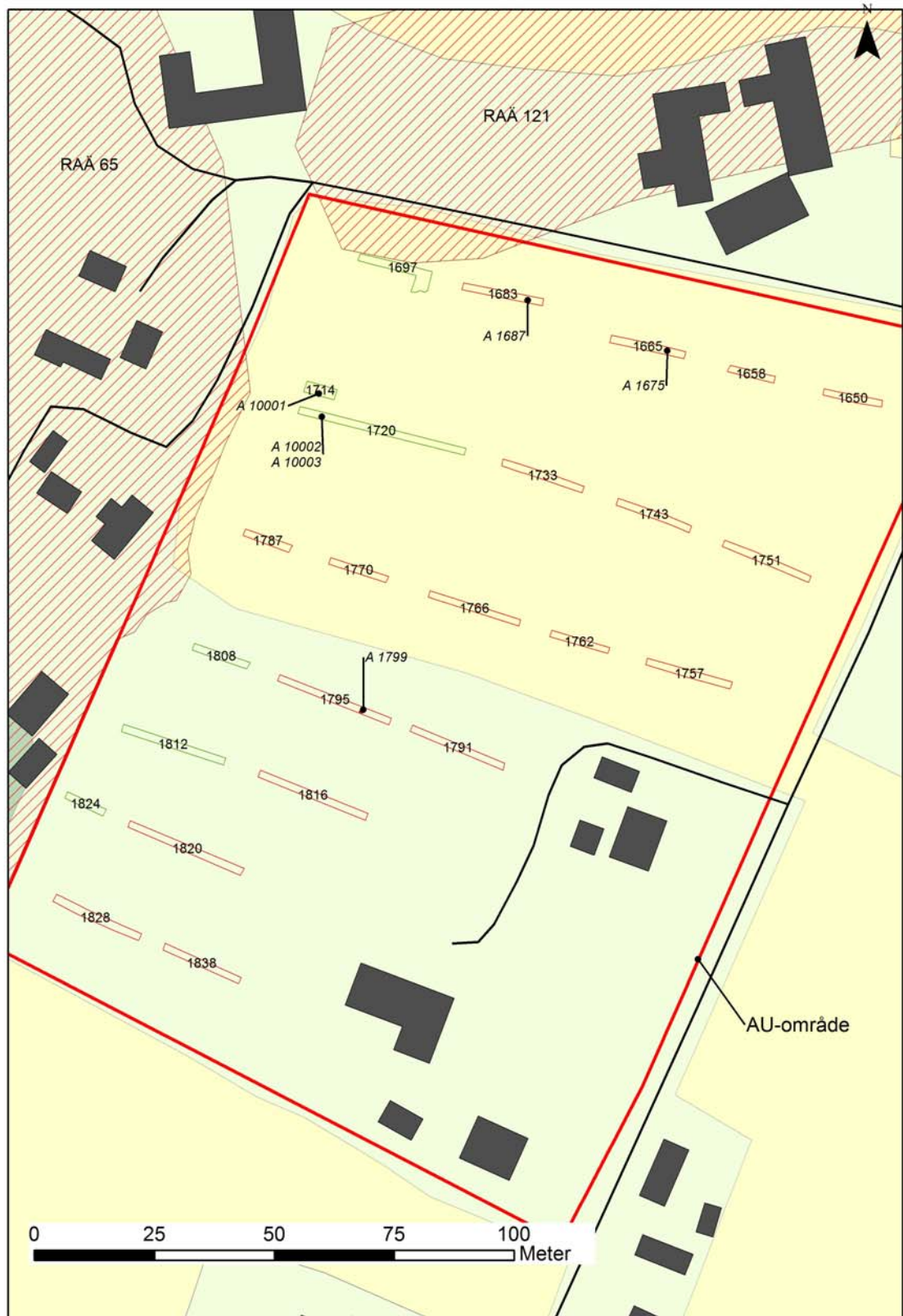

Fig. 11: Utredningsområdet med sökschakt och anläggningar. Schakt- och anläggningsnummer angivna.

Anläggningar

Vid utredningen påträffades ett antal svårbedömda mörkfärgningar som kunde vara boplatsslämningar. Samtliga dessa snittades till hälften eller till en mindre del för att ta reda på om de utgjorde delar av ett boplatssammanhang. En av dessa visade sig vara en härd, A1799, som kan ingå i ett förhistoriskt boplatssammanhang. Denna härd fanns inom den södra åkerytan. I den norra åkerytan fanns en grop, A1687, som utifrån fyllningen kan antas höra samman med den äldre bytomten. Här fanns även ett dike av äldre karaktär, A1675, som var orienterat i nordsydlig riktning. I schaktet 1697 fanns även ett antal jämnstora stenar som möjligen skulle kunna ingå i en stensyll. Detta gick dock inte säkert att avgöra. Några tydliga spår av den äldre byvägen kunde inte iaktas vid schaktgrävningen. Förmodligen har denna delvis passerat över områdets högre belägna del och kan ha utsatts för bortodling.

Som nämnts ovan påträffades tre anläggningar som stratigrafiskt var tydligt knutna till det kulturlagret med stenåldersfynd. I schakt 1720 fanns en härd (A10003) samt ett stolphål (A10002). I det intilliggande schaktet 1714 fanns på samma nivå en ränna eller grop (A10001). Den sistnämnda hade en synlig storlek av 1,6 x 0,7 meter och det förekom flinta i ytan av anläggningen. Anläggningen framträdde under stenålderskulturlagret. Den undersöktes inte utan frilades enbart.

Boplatsslämningarna i schakt 1714 och 1720 kan alltså säkert sägas höra till ett förhistoriskt sammanhang. De övriga anläggningarna hör antingen samman med boplatsten RAÄ 65 eller den äldre bytomten.

Fig. 12: Rännan A10001 rensas fram. Anläggningen var grävd från kulturlagernivån. Foto från NV

Fynd

Vid utredningen tillvaratogs ett antal fynd. Sammanlagt rörde det sig om 20 fyndposter och sammanlagt 94 föremål eller fragment. Huvuddelen av fyndmaterialet utgjordes av flinta (12 fyndposter om 83 stycken flintor) men även keramikskärvor av olika typer tillvaratogs. I fyndtabellen finns en enkel registrering men någon bearbetning av fyndmaterialet i övrigt har inte gjorts.

Flintfynden utgjordes till större delen av kristianstadflinta men även senonflinta förekom. Som tidigare nämnts kunde man i den västra delen av schakt 1720 konstatera att det fanns ett intakt fyndförande kulturlager. I anslutning till sektionen grävdes här en 0,6 x 0,8 meter stor yta med skårslev. Inom denna yta tillvaratogs 3 flintor i det översta matjordslagret, inga flintor alls i det underliggande odlingslagret, men däremot 45 flintor i det därunder liggande kulturlagret. Det finns alltså anledning att anta att fyndfrekvensen är hög i de ytor där det fyndförande kulturlagret är intakt. En grov bedömning av flintan tyder på att den hör till neolitikum eller möjligen senneolitikum. Av fyndmaterialet i sin helhet finns något enstaka fynd som skulle kunna vara mesolitiskt. Detta är dock osäkert och fyndmaterialet behöver bli genomgången om man ska kunna ge en bättre beskrivning av flintfynden.

Bland keramikfynden fanns tre skärvor av förhistorisk keramik. Samtliga dessa påträffades i matjorden. Enbart en snabb bedömning har gjorts av keramiken. En av mynningsskärva som hittades i schakt 1665 hade snördekor och bör vara neolitisk. En stor, närmast platt buksskärva från schakt 1757 och en skärva från schakt 1665 kan antingen vara järnålders- eller stenålderskeramik. I schakt 1762 påträffades en sekundärbränd buksskärva av ett drejat kärl. Denna kan antingen vara yngre svartgods eller sekundärbränt yngre rödgods. Ytterligare några skärvor yngre rödgods tillvaratogs. Den förhistoriska keramiken kan höra till boplatsen RAÄ 65 eller till något annat boplatssammanhang. Den yngre keramiken bör höra samman med den närbelägna byn. I det tunna kulturlager från historisk tid som fanns i schakt 1697 påträffades även en skärva av grönt glas som möjligen kan vara från en omvikt fot. Detta antyder att det kan röra sig om ett äldre glas.

Tolkning och rekommendationer

Vid utredningen kunde konstateras att det i flera schakt fanns bevarade kulturlager i områdets västra del. I några fall var dessa lager välbevarade och skyddade under senare odlingslager medan de i andra fall återfanns under ploglagret och var delvis skadade av odling. I två av schakten var kulturlagret intakt och hade ett djup av 0,15- 0,25 meter. Lagret var fyndrikt och inom en yta mindre än en kvadratmeter påträffades närmare femtio flintor. Kulturlagret bör utgöra en fortsättning av den sedan tidigare kända boplatsen RAÄ 65. Denna är belägen i en flack sluttning väster om utredningsområdet och dess begränsning sträcker sig fram till områdets västra sida. Kulturlagret och den markyta som detta legat på låg i schaktets västra del ovanpå ett 0,3 meter tjockt transgressionslager av sand. Under detta fanns i sin tur en äldre markyta.

En summarisk tolkning av det kvartärgeologiska förloppet kan vara att den höjdrygg som sträcker sig genom utredningsområdet i nordsydlig riktning har varit exponerad mot havet i väster. I områdets västra del fanns under någon del av mesolitisk tid en markyta på en höjd av 6 m ö h. Under littorinatrangressionen steg havsnivån upp till minst 7 m ö h och den första markytan täcktes av havssand. När havet sedan drog sig tillbaka kom platsen att utnyttjas för en bosättning längs den då sandiga stranden och det fyndförande kulturlagret avsattes. Markytan låg vid denna tid på en nivå omkring 6,5 till 7 m ö h i utredningsområdets västra del. Det fyndförande kulturlagret bör höra till neolitikum eller möjligen senmesolitikum.

Utredningsresultatet stämmer väl överens med iakttagelserna från den utredning med efterföljande och förundersökning som utfördes inom området 2010 i samband med att man lade ned en VA-ledning. I ostörda partier av ledningsträckningen kunde man konstatera att det fanns ett fyndförande lager i botten av ploglagret. Den del av ledningssträckningen som låg närmast utredningens intakta lager var dock störd och marken var här omrörd.

Den sedan tidigare kända boplatsen RAÄ 65 är en av flera stenåldersboplatser belägna norr om den stora Siretorpsboplatsen RAÄ 61. Dessa satellitboplatser framkom vid inventeringar som gjordes i början av förra seklet och mycket lite är känt om vad dessa boplatser representerar. Det är därför av stort intresse att ett fyndrikt kulturlager som bör ha utgjort en del av en intensivt utnyttjad boplatstyta påträffades vid utredningen. Boplatslämningarna bedöms därför ha en hög kunskapspotential. Om en exploatering av området kommer att göras behöver man göra en förundersökning för att avgöra lämningarnas omfattning, datering och karaktär. Man kan då bedöma vilka ytor som innehåller intakta lager, vilka som innehåller delvis bevarade lager samt var lämningarna upphör. Det är även viktigt att vid en förundersökning avgöra om det finns mesolitiska boplatslämningar bevarade under transgressionslagren i områdets västra del.

Den nordvästra delen av utredningsområdet berör en mindre del av Siretorps gamla bytomt. I ett schakt inom denna yta påträffades ett tunt kulturlager från historisk tid. Det fanns även några anläggningar som förmodligen hör samman med byns bebyggelse. Vid en fortsatt exploatering bör även denna del beröras av en förundersökning för att man ska kunna bedöma lämningarnas omfattning och karaktär. Ett förslag till förundersökningsområde finns i figur 13.

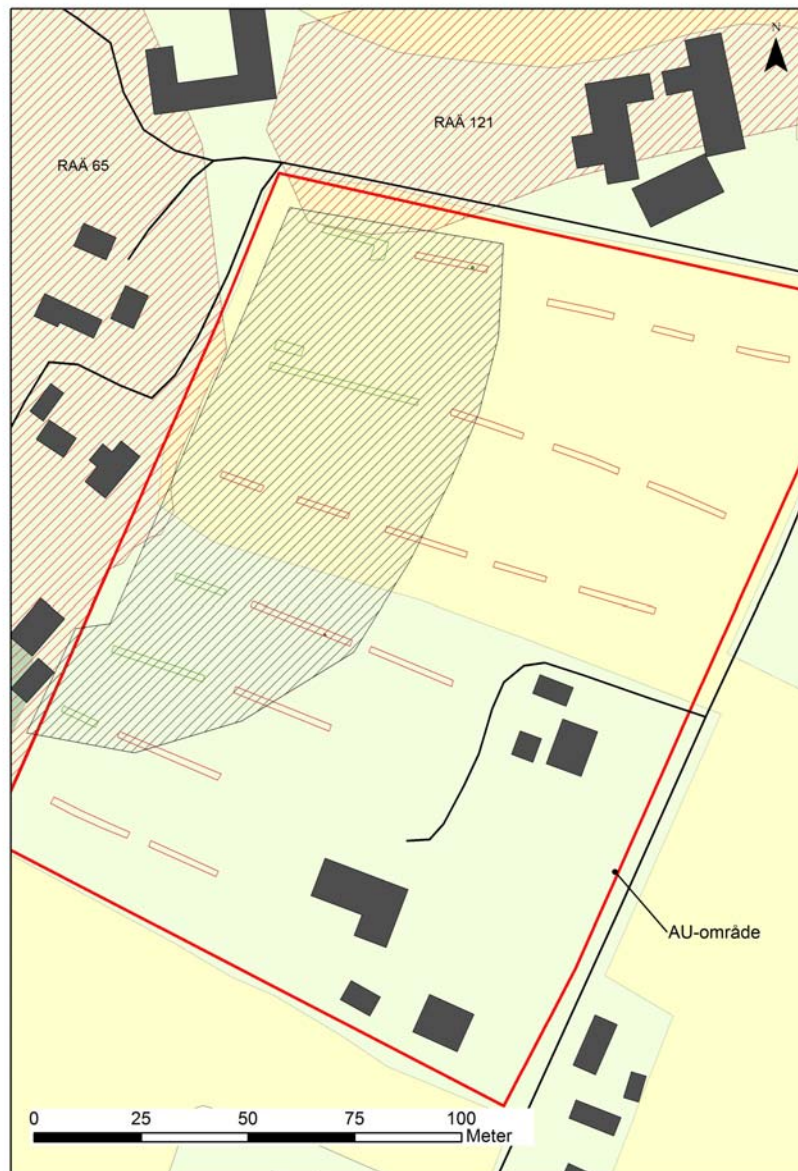

Fig. 13: Skrafferad yta visar förslag till förundersökningsområde inom den västra delen av utredningsområdet.

Referenser

- Bagge, A. & Kjellmark, K. 1939. *Stenåldersboplatserna vid Siretorp i Blekinge*. Kungl. Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademien. Wahlström och Widstrand, Stockholm.
- Henriksson, M. 2004a. Siretorpsområdet, Mjällby socken, Sölvesborgs kommun, Arkeologisk översiktsstudie. *Blekinge museum rapport 2004:7*.
- Henriksson, M. 2004b. Siretorp 4:16, Mjällby socken, Sölvesborgs kommun, Arkeologisk förundersökning. *Blekinge museum rapport 2004:6*.
- Henriksson, M. underlag. *Preliminärt underlag från arkeologisk utredning invid RAÄ 65:1 Mjällby socken på fastigheterna Siretorp 5:5 och 3:33, Sölvesborgs kommun*. Blekinge museum
- Ljungaviken. Boplatslämningar från sten- och järnålder samt ett järnåldersgravfält. Blekinge, Sölvesborgs och Mjällby socken. Sölve 3:10 m fl. RAÄ Sölvesborg 23:1, 72, 73 och 82 samt RAÄ Mjällby 71:1. *UV Syd rapport 2010:31*. Arkeologisk förundersökning 2010.
- Rudebeck, E., Alexandersson, A., Jönsson, Å., Nylén, A. & Victor, H. 2010. Ny sträckning av väg E22, Sölve-Stensnäs. Förundersökning 2010. Preliminär rapport. Sölvesborgs och Karlshamns kommuner. *Blekinge museum rapport 2010:13*.
- Svensson, K. & Åstrand, J. 2010. Siretorp RAÄ 65. Boplat RAÄ 65, 109, 110, Mjällby socken. Siretorp 3:33 och 5.5. Arkeologisk förundersökning. *Blekinge museum rapport 2010:22*.
- ### Kartmaterial
- Siretorps, Mörby och Istaby utägor och skogsmarker, mätning, delning 1754. Lantmäterimyndighetens arkiv 10 MJÄ-1.
- Siretorps och Mörby byar, mätning 1799. Lantmäterimyndighetens arkiv 10 MJÄ-6.
- Siretorps by, storskifte 1807. Lantmäterimyndighetens arkiv. 10 MJÄ-20
- Siretorps by, laga skifte 1843. Lantmäterimyndighetens arkiv. 10 MJÄ-53
- Siretorp 1-15, laga skifte 1843. Lantmäteristyrelsens arkiv. 124-17:4

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diariernr:	431-206-11
Blekinge museums diariernr:	BIM 140-0107-2011
Uppdragsgivare:	Birgitta Johansson
Ansvarig institution:	Blekinge museum
Län:	Blekinge
Kommun:	Sölvesborg
Socken:	Mjällby
RAÄ nr:	RAÄ 65:1, 109,110,112 och 121
Ekonomiska kartan:	3E 2f
Koordinater (SV hörnet):	6212143/1425110
Koordinatsystem	Inmätt i Sweref TM
Typ av undersökning:	Särskild arkeologisk utredning
Personal:	Johan Åstrand, Carl Persson, Sandra Lundberg
Fältarbetet utfört:	26-27 oktober 2011
Arbetad tid:	24 tim
Blekinge museums accessionsnr:	BIM 28256

Fynd och fältdokumentation förvaras på Blekinge museum.

Schaktlista

Schakt nr	1650
Topograf. läge	Lågt parti.
Längd (m)	12
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3 m dj.
Undergrund	Sandig silt med sten
Anläggningar	-
Fynd	
Övrigt	Stenlyft eller annan skada i Ö delen.

Schakt nr	1658
Topograf. läge	Svag sluttning åt Ö.
Längd (m)	9
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3 m dj.
Undergrund	Sandig silt med sten
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1665
Topograf. läge	Svag krönläge.
Längd (m)	15
Bredd (m)	1,2
Lager	Ploglager 0,25 m dj.
Undergrund	Sandig silt och rikligt med sten (upp till 0,3 m stora)
Anläggningar	A1675, äldre dike i N-S riktning
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1683
Topograf. läge	Svag sluttning mot V.
Längd (m)	18
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,20 – 0,25 m dj. Grundare i V delen.
Undergrund	Sandig silt med sten, stenlyft i Ö delen.
Anläggningar	A1687 nedgrävning
Fynd	Flinta
Övrigt	Enligt äldre kartor bör byvägen ha legat inom denna yta.

Schakt nr	1697
Topograf. läge	Något lägre parti, svag sluttning mot V.
Längd (m)	20
Bredd (m)	1,2 (vinkel i Ö delen med storlek av 3 x 3 m)
Lager	Matjord 0,3 m dj. Därunder svartbrunt, humöst k-lager 0,05 m dj.
Undergrund	Silt med större stenar (0,3 till 05 m i diam).
Anläggningar	K-lager inom hela schaktet utom i skadade partier i Ö delen.
Fynd	I matjord y rödgods, tegel. I k-lager enstaka djurben samt glaskärva med äldre karaktär.
Övrigt	Enligt äldre kartor inom del av äldre bytomt. Vissa stenar kan möjligen ha ingått i syllstensgrunder. K-lager bör höra samman med bytomten. Schaktet delvis rensat med skärslöv.

Schakt nr	1714
Topograf. läge	Svag sluttning mot V
Längd (m)	6
Bredd (m)	2,5
Lager	Matjord/ploglager 0,20, äldre matjord (utan sten, fynd) 0,20, k-lager, svartbrunt med sten och kol (stenålder) 0,15 m dj., därunder ljusbrun siltig sand (transgressionslager) ned till schaktbotten (på 0,6 m under markyta.)
Undergrund	Transgressionslager i botten av schaktet.
Anläggningar	A100, större rännformad nedgrävning från k-lagernivån och ned i underliggande lager.
Fynd	Flinta
Övrigt	Samma lagerbild som i S1720. Grävd ned till 0,6 m under markyta.

Schakt nr	1720
Topograf. läge	Svag sluttning mot V
Längd (m)	36
Bredd (m)	1,2
Lager	Lagerbild i V delen: Matjord/ploglager 0,15-0,25 m dj, odlingslager med brun humös sand 0,10-0,20, brun något humös sand med inslag av sten, fyndförande k-lager 0,15-0,25 m dj, gråbrun sand med enstaka mindre stenar (transgressionslager) 0,20-0,35, svartbrun lager med rostutfällningar (äldre markyta) 0,05-0,10 m dj, vit/orangefärgad sand (orörd botten). Lagerbild i Ö delen matjord/ploglager 0,20 därunder siltig sand med kraftigt inslag av sten, stenlyft. Det fyndförande kulturlagret fanns delvis bevarat vid överången mellan matjord och underliggande nivå.
Undergrund	Vit/orangefärgad sand i Ö delen. Förmodligen sträcker sig transgressionslagret från V till schaktets mitt eller något längre.
Anläggningar	A101, stolphål, synligt i profil, grävt från k-lagernivån ned i underliggande lager. A1724 utgår, sotig fyllning i stenlyft.
Fynd	Rikligt med flinta i k-lagernivå, spridda fynd i ploglager
Övrigt	Schaktets V del grävdes ned till 1,2 m under markytan. Mindre ytor av schaktets samtliga lager plangrävdes och relaterades till profilen som dokumenterades.

Schakt nr	1733
Topograf. läge	Krön av höjdräckning
Längd (m)	17
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord, 0,15-0,20 m dj. (djupast i V delen).
Undergrund	Sandig silt med inslag av större stenar.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1743
Topograf. läge	Krön av höjdparti
Längd (m)	17
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord, 0,15-0,20 m dj.
Undergrund	Sandig silt med inslag av större stenar och stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	Flinta
Övrigt	

Schakt nr	1751
Topograf. läge	Svag sluttning mot Ö.
Längd (m)	20
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,15-0,20 m (djupast i Ö delen).
Undergrund	Sandig silt med inslag av sten och stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	Recent, stenfylld grop med lös fyllning i Ö delen.

Schakt nr	1757
Topograf. läge	Svag sluttning mot Ö.
Längd (m)	19
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,15-0,20 (djupast i Ö)
Undergrund	I V delen sandig silt med rikligt inslag av sten. I Ö delen sandig silt utan sten, från 0,7 m dj. vit sand.
Anläggningar	Sotig parti i V delen visade sig dock inte vara någon härd.
Fynd	Större skärva förhist. keramik i dumphög.
Övrigt	I Ö änden grävd ned till 1,0 m. Ursprunglig topografi verkar falla kraftigt mot Ö.

Schakt nr	1762
Topograf. läge	Krön av svag höjdrygg
Längd (m)	12
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,25-0,30 (djupast i V)
Undergrund	Sandig silt med sten.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	Sotfläck i Ö delen undersökt, ej boplatsanl.

Schakt nr	1766
Topograf. läge	Krön av svag höjdrygg
Längd (m)	21
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,2-0,3 (djupast i Ö delen).
Undergrund	Sandig silt med sten.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1770
Topograf. läge	Svag sluttning mot V.
Längd (m)	13
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,25 m dj.
Undergrund	
Anläggningar	A1774 matjordsfylld nedgrävning med sot i V delen.
Fynd	Sandig silt med sten och stenlyft
Övrigt	Ö delen omrörd av stenlyft.

Schakt nr	1787
Topograf. läge	Svag sluttning mot V.
Längd (m)	10
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3
Undergrund	Sandig silt med sten, i V delen övergång från gulbrun sandig silt till vit sand på ett djup av 0,5 m under markytan.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	I V delen grävd ned till 0,8 m dj. Inte samma lagerbild som i S1720.

Schakt nr	1791
Topograf. läge	Svagt markerat krönläge
Längd (m)	21
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3-0,4 m dj.
Undergrund	Siltig sand med sten.
Anläggningar	Sotfläckar i V delen, ej boplatsanl.
Fynd	Flinta
Övrigt	

Schakt nr	1795
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	25
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,30-0,35 m dj.
Undergrund	Sandig silt, rikligt med sten i Ö delen.
Anläggningar	A1799, härd
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1808
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	12
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3-0,4 m dj. Partiellt bevarat k-lager 0,05 med svartbrun humös sand, sten och fynd av flinta.
Undergrund	Siltig sand, rikligt med sten.
Anläggningar	
Fynd	Flinta
Övrigt	Delar av schaktet rensades med skårslev. Lagerbild lik FU 2010.

Schakt nr	1812
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	22
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3-0,4 m dj. Fläckvis bevarat fyndförande lager i botten av ploglager, dock med mindre inslag av sten.
Undergrund	Sandig silt med sten.
Anläggningar	
Fynd	Flinta
Övrigt	Lagerbild lik FU 2010.

Schakt nr	1816
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	24
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,35 m dj.
Undergrund	Sandig silt med mycket sten i Ö delen.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1820
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	26
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3-0,35 m dj.
Undergrund	Sandig silt med inslag av sten.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

Schakt nr	1824
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	9
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,4 till 0,45 m, djupare mot V. Möjligen ställvis bevarat, skadat fyndförande lager i botten, dock ej större inslag av småsten.
Undergrund	Sandig silt med rikligt inslag av sten och stenlyft.
Anläggningar	
Fynd	Flinta
Övrigt	

Schakt nr	1828
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	19
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3- 0,5 m djupast i V delen.
Undergrund	Siltig gulbrun sand med måttligt inslag av sten, längst i V övergick denna i vit sand på 0,9 m djup.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	I V delen grävd ned till ett djup av 1,5 m.

Schakt nr	1838
Topograf. läge	Svag sluttning åt V.
Längd (m)	17
Bredd (m)	1,2
Lager	Matjord 0,3-0,4 m dj.
Undergrund	Sandig silt med måttligt inslag av sten.
Anläggningar	
Fynd	
Övrigt	

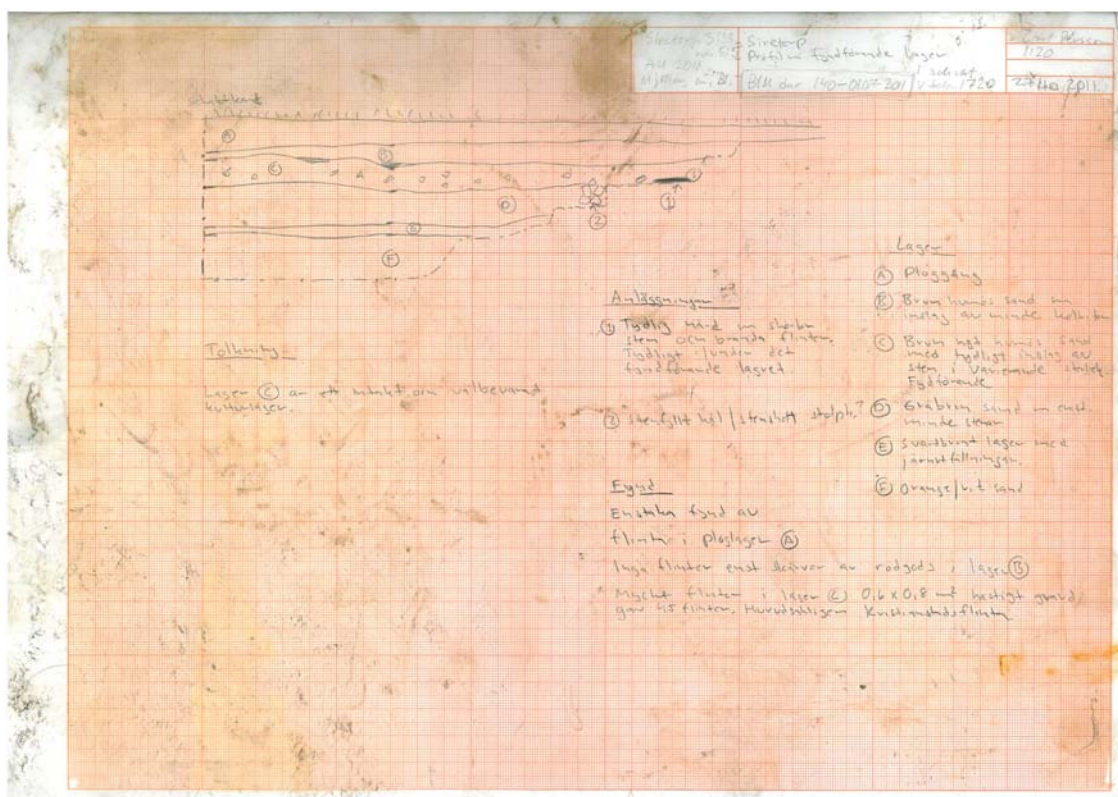
Fyndlista

Fnr	Kontext	Fyndmaterial	Vikt/g	Antal	Anmärkning
1	schakt 1734, matjord	flinta	20	1	Kr. flinta
2	schakt 1812, matjord	flinta	11	2	Syds kand. Fl, 1 kärnfragment, 1 splitter
3	schakt 1812, matjord	Y. rödgods	16	1	mykning
4	schakt 1757, matjord	keramik	52,5	1	oxiderat, medelmagrat
5	schakt 1720, matjord	flinta	98	11	avfall, avslag, 2 syds kand.
6	schakt 1683, matjord	flinta	37,4	4	Kr. flinta, 2 avslag, 2 avfall
7	schakt 1665, matjord	keramik	5,2	1	Snörörnerad mykning, grovmagrat
8	schakt 1824, matjord	flinta	12,3	2	avfall, splitter, Kr. flinta
9	schakt 1697, matjord	Y. rödgods	19,7	2	1 bottenb, vit piplera
10	schakt 1697, matjord	Y. rödgods	25,1	3	1 mykning
11	schakt 1697, matjord	flinta	2,5	1	avslag, Kr. flinta
12	schakt 1762, matjord	keramik	4,6	1	sekundärbränt, y svartgods eller y rödgods
13	schakt 1697, matjord	flinta	22,8	1	Kr. flinta
14	schakt 1665, matjord	keramik	11,8	1	oxiderat, medelmagrat
15	schakt 1802, matjord	flinta	49,2	7	avfall, splitter, Kr. flinta, 1 syds kand.
16	schakt 1720, profil, lager C, kulturlager	flinta	140,4	43	26 avfall, avslag varav 1 syds kand. 17 splitter
17	schakt 1714, 0,4-0,6 m dj	flinta	175,3	6	avfall, Kr.flinta
18	schakt 1720	flinta	59,8	2	1 kärnfragm syds kand, fl.? 1 helt vitpatinerad
19	schakt 1720, profil, lager A, ploggång	flinta	25,5	3	Kr. flinta, avfall
20	schakt 1697, k-lager	glas	0,8	1	grönt m omvikt kant, br

Anläggningslista

Anl nr	Schakt	Beskrivning
A1675.	S1665	Äldre dike som korsade schaktet i N-S riktning. Bredd 0,4 m, djup 0,25. Fyllning av mörkbrun humös jord med sten och enstaka tegelflis. Ej grävd från nuvarande matjordslager. Kan anknyta till äldre bytomt eller äldre åkerindelning.
A1687.	S1683	Grop med en storlek av 0,6 x 0,7 m, 0,15 m djup. Snittad. Mörkbrun, matjordslag fyllning med inslag av tegelflis. Anknyter förmodligen till den äldre bytomten.
A 1724.	S1720	Sotig fyllning i stenlyft i schaktets Ö del, utgår.
A1774.	S1770	Sotig fyllning i stenlyft, utgår.
A1799.	S1795	Härd med en storlek av 0,6 x 0,7 m. Delvis grävd. Fyllning med sot, kol och skörbränd sten.
A10001	S1714	Rännliknande grop som påträffades i S1714. Nedgrävningen framträdde under det mörka fyndförande kulturlagret och var nedgrävt från detta i underliggande transgressionslager. Låg i N-S riktning och fortsatte in i S schaktkanten. Synlig storlek 1,6 x 0,7 m. Enbart framrensad. Fyllning av svartbrunhumös sand med inslag av småsten, fläckvis sotigare och med inslag av kol, flinta i ytan. Gropen låg 1,5 m V om schaktänden. Ej inmätt.
A10002		Stolphål (?) syntes i den dokumenterade norra schaktväggen av S1720, i V delen. Fyllning av svartbrunt k-lager med sten. Grävd från k-lagernivån och ned i underliggande transgressionslager. Djup minst 0,15 m. Ej inmätt.
A10003		I den V delen av S1720. Syntes i den dokumenterade delen av profilen som en tydlig härd med skörbränd sten och brända flintor. Låg i botten av, eller direkt under, det förhist. k-lagret. Ej inmätt.

Sektionsritning

Original av sektionsritning av den norra schaktväggen i schakt 1720, västra delen. 1:20.